

EU u 2025. sa otvorenom problemom energetske siromaštva

Birol: Tri greške evropske energetske politike

Evropa pogrešno shvata klimatsku politiku – Modern Diplomacy

ACER: Mehanizmi kapaciteta odlažu energetske tranziciju

Evropa: Kako koja zemlja proizvodi električnu energiju?

"Malo je verovatno" da će članice Energetske zajednice izbeći CBAM

Ministarski savet Energetske zajednice ubrzava integraciju sa tržištem električne energije EU

SADRŽAJ

Evropski problem energetske siromaštva postaje sve gori	OVDE
Birol: Tri greške evropske energetske politike	OVDE
Evropa pogrešno shvata klimatsku politiku – Modern Diplomacy	OVDE
ACER: Mehanizmi kapaciteta odlažu energetska tranziciju	OVDE
"Malo je verovatno" da će članice Energetske zajednice izbeći CBAM	OVDE
Kristijan Zinglersen ponovo je imenovan da vodi ACER u narednih pet godina	OVDE
Britanski regulator nastoji smanjiti naknade za priključenje na mrežu potrošača.....	OVDE
Norveška najavljuje presecanje kablova sa Evropom zbog skoka cena struje	OVDE
Ministarski savet EnZ ubrzava integraciju s tržištem električne energije EU	OVDE
Novi cilj EU za obnovljivu energiju suočava se s blokadom pronuklearnih zemalja	OVDE
Kripto-rudarstvo pokreće energetska tranziciju Evrope tokom krize – Forbes	OVDE
Novi evropski komesar želi da EU prekine sve energetske veze sa Rusijom	OVDE
Zašto Evropa ne može da odbaci naviku na rusku energiju?	OVDE
Evropa: Kako koja zemlja proizvodi električnu energiju?	OVDE
Obnovljivi izvori pokrili 24,5% potrošnje energije u EU 2023. godine – Eurostat	OVDE
Švedska pojačava kritike Berlina zbog svađe oko cene energije	OVDE
Dodatnih 2,7 mlrd evra za projekte čiste energije u južnoj Evropi	OVDE
Izveštaj: 6,5 milijardi dolara u zalihama uglja u američkim elektranama	OVDE
Potrošnja primarne energije u EU smanjena za 4% u 2023.	OVDE
Tramp pretil carinama ako EU ne kupi više nafte i gasa od SAD-a	OVDE

Evropski problem energetske siromaštva postaje sve gori, potrebna su rešenja za pojedinačne zemlje

KELN - Sve više Evropljana ne može da održi svoje domove adekvatno toplim zimi. U 2021. 6,9 posto nije moglo pravilno grejati svoje domove, a 2023. dostiglo je 10,6 posto, prema Eurostatu. Energetsko siromaštvo bi moglo sada iznositi čak 16 posto, piše Euractiv pozivajući se na najnoviju studiju nemačkog instituta **GESIS** u kojoj se navodi da bi kratkoročno, vlade trebalo da implementiraju mere podrške zasnovane na prihodima, posebno za ugrožena domaćinstva u regijama s ekstremnim vremenskim uslovima poput jugoistočne i istočne Evrope.

GESIS Leibniz Institute
for the Social Sciences

Evropska komisija definiše energetske siromaštvo kao situaciju kada domaćinstvo mora smanjiti potrošnju energije do stepena koji negativno utiče na zdravlje i dobrobit stanovnika. Između 8 i 16 posto stanovništva EU sada se suočava sa energetske siromaštvo.

Porastao je godišnji procenat Evropljana koji zimi nisu mogli da održe dovoljno toplote u svojim domovima. Dok je 2021. iznosio 6,9 posto, 2023. dostigao je 10,6 posto, prema Eurostatu.

U Grčkoj i Bugarskoj skoro 30 posto stanovništva je energetske siromašno, dok u zapadnim i severnim zemljama EU ta brojka pada ispod 5 posto, prema podacima Komisije.

Ublažavanje energetske siromaštva

Studija koju je objavio GESIS naglašava potrebu rešavanja energetske siromaštva kombinacijom dugoročnih i kratkoročnih mera, posebno u zemljama s visokom stopom stambene deprivacije, kao što su Portugal, Italija, Bugarska i Rumunija.

Dugoročne strategije uključuju renoviranje starih zgrada radi poboljšanja energetske efikasnosti, rešavanje strukturalnih nedostataka i osiguranje pristupa osnovnim sanitarnim čvorovima. Ulaganja u zelenu energiju i inovativne tehnologije su takođe neophodna.

Kratkoročno, vlade bi trebalo da implementiraju mere podrške zasnovane na prihodima, posebno za ugrožena domaćinstva u regijama s ekstremnim vremenskim uslovima poput jugoistočne i istočne Evrope.

Studija naglašava važnost doslednih definicija i standardiziranih mera energetske siromaštva u svim državama članicama kako bi se osigurale efikasne politike i precizno prikupljanje podataka. Poziva na daljnja istraživanja kako bi se istražili pokretači energetske siromaštva kako bi se razvila rešenja po meri, specifična za zemlju.

Pravedna energetska tranzicija domaćinstva

Dok zelena tranzicija nudi dugoročne finansijske uštede kroz energetske efikasne tehnologije, domaćinstva sa niskim primanjima – kojima su takve uštede najpotrebnije – često nemaju pristup kapitalu ili kreditima da priušte ove investicije, što pogoršava nejednakost.

U međuvremenu, domaćinstva sa visokim prihodima dominiraju ranim usvajanjem zelenih tehnologija, povećanjem potražnje za energijom i opterećenjem infrastrukture. Zato je

pružanje pravedne energetske tranzicije domaćinstava od suštinskog značaja za Evropu. Kreatori politike moraju odlučiti da li se troškovi elektroenergetskog sistema naplaćuju putem poreza ili računa i da li su fiksni ili zasnovani na korišćenju. Pravedni sistemi mogu zaštititi osnovne energetske potrebe dok upravljaju prekomernom potrošnjom bogatijih domaćinstava.

Javni ili privatni subjekti bi mogli da obezbede tehnologije sa velikim kapitalom kao deo modela sličnih pretplati, nadoknađujući troškove putem naknada za usluge. Regulatorna je od vitalnog značaja za sprečavanje eksploatacije.

Vlade moraju dati prioritet direktnoj podršci za domaćinstva sa niskim prihodima, kao što je subvencionisana nadogradnja energetske efikasnosti, obavezni industrijski standardi ili rešenja u zajednici kao što je daljinsko grejanje.

Kriza fosilnih goriva 2022-24. naglasila je važnost prilagođene podrške. Pristupi poput „blok tarifa“, koje ograničavaju cene za osnovne energetske potrebe, pokazali su se efikasnim u ograničavanju energetskog siromaštva.

Kreatori politike bi trebali usvojiti slične mere zaštite kako bi osigurali pravičnost i ekološku održivost. Uz energetske siromaštvo koje se proteže na letne mesece i klimatske promene, sveobuhvatan pristup tokom cele godine je od suštinskog značaja, konstatuje nemački institut.

Biol: Tri greške evropske energetske politike

BRISEL –Fatih Birol, izvršni direktor Međunarodne agencije za energiju, rekao je na konferenciji u Briselu da Evropa ima velike energetske probleme i da je na kritičnoj tački svoje energetske politike. Identifikovao je tri velike energetske greške. Prva je da se Evropa previše oslanjala na jedan veliki izvor energije — ruski gas. U energetske polju ste morali da diverzifikujete: „Evropa to nije uradila.“

Birol je drugu istorijsku grešku nazvao evropsko odbacivanje nuklearne energije.

Birolova treća poenta je bila da, iako je 60% novih elektrana koje se sada instaliraju bile solarne, Evropa nije uspevala da stimulira domaću industriju solarnih panela... uprkos obećavajućem početku pre 20 godina.

Evropa pogrešno shvata klimatsku politiku – Modern Diplomacy

PLOVDIV – „EU Mehanizam za prekogranično prilagođavanje ugljenika (CBAM) ne uspeva da postigne klimatski napredak i dolazi s nizom strašnih nuspojava. Predugo su evropski zakonodavci zanemarivali njegov potencijal da oslabi globalnu ekonomiju i stvori nove društveno-ekonomske probleme, upozorava *Modern Diplomacy* i dodaje:

"Iako CBAM ima za cilj da spreči curenje ugljenika i podstakne čistiju proizvodnju, rizikuje da proširi jaz između proizvođača i uvoznika neproporcionalno utičući na privredno slabije zemlje i ekonomije zavisne od trgovine".

Prema analizi portala, ove mere bi mogle ometati ekonomski rast u ključnim regijama povećanjem poslovnih troškova i obeshrabrujući privatne investicije. Da bi bile efikasne, klimatske strategije moraju uravnotežiti ekološko i socijalno blagostanje i podsticati inkluzivnu globalnu saradnju.

CBAM, u svom sadašnjem obliku, nudi malo pomoći, stvarajući umesto toga nove regulatorne prepreke, ostavljajući zemlje i njihove ekonomije ranjivim na usporavanje rasta i smanjene prihode od izvoza, piše portal sa sedištem u Bugarskoj i nudi alternativno rešenje:

Sporazum o klimi i slobodi (CFA), koji sadrži kolekciju predloga politike koji ne bi ograničili ekonomski rast, već ga poboljšali – je nešto što je potrebno i razvijenim zemljama i zemljama u razvoju, ukazuje Modern Diplomacy. CFA je novo rešenje usmereno na proširenje slobode uz uklanjanje barijera, troškova i državnog opterećenja građana. Predstavlja drugačiji pristup koji više razmišlja o budućnosti u odnosu na tradicionalne klimatske politike.

ACER: Mehanizmi kapaciteta odlažu energetska tranziciju

LJUBLJANA - EU Agencija za saradnju energetskih regulatora (ACER) **konstatuje** (16. decembra) u svom Izveštaju o sigurnosti snabdevanja električnom energijom i praćenja energetske infrastrukture da neuspeh u rešavanju potreba za kapacitetom elektroenergetske mreže i uporna podrška elektranama na fosilna goriva putem mehanizama kapaciteta rizikuje odlaganje energetske tranzicije u Evropi.

Održavanje troškova sistema (jedan od glavnih pokretača troškova električne energije) ključno je za konkurentnost EU: troškovi sistema odnose se na troškove koji nastaju mimo troškova energije. To uključuje troškove vezane za mrežu, troškove povezane sa šemama podrške kao što su nacionalni mehanizmi za kapacitete i druge povezane troškove koji se zajedno značajno zbrajaju.

ACER ukazuje na potrebu obuzdavanja rasta troškova: 2023. godine troškovi mehanizama kapaciteta su porasli za 40%. ACER-ov monitoring predviđa povećanje troškova mreže od 20-40% do 2030. godine, a moguće i do 100% do 2050. godine. Ako bude tako, moguće je da će se time ugroziti ukupna podnošljivost računa za struju, konstatuje Agencija. ACER ističe da bi u mnogim slučajevima povećanje kapaciteta postojećih električnih mreža moglo biti jeftinija alternativa od izgradnje novih linija.

Implementacija okvira za planiranje infrastrukture i adekvatnost resursa je uznapredovala, ali je potrebno mnogo više što pre. Na primer, još uvek ne postoji zajedničko planiranje infrastrukture (električna energija i gas) od strane tela operatora evropskog sistema prenosa prirodnog gasa i električne energije, konstatuje EU regulator.

Kristijan Zinglersen ponovo je imenovan da vodi ACER u narednih pet godina

LJUBLJANA - Upravni odbor Agencije EU za saradnju energetske regulatora (ACER) produžio je mandat dosadašnjem direktoru Kristjanu Zinglersenu, na još pet godina.

Ovo stupa na snagu od 1. januara 2025. do 31. decembra 2029. godine.

Kako je **saopšteno** 12. decembra iz Agencije, reimenovanje Zinglersena osigurava kontinuirano vođstvo Agencije u vreme značajnih izazova na energetske tržištima EU, ambicioznih energetske i klimatske ciljeva EU i proširene uloge ACER-a.

Agencija je na putu značajnog rasta, što odražava njenu proširenu ulogu nakon tri velika zakonska paketa usvojena 2024. godine.

Ove reforme (koje imaju za cilj da poboljšaju integraciju tržišta električne energije, ojačaju nadzor nad energetske tržištima kako bi se zaštitila preduzeća od zloupotrebe i podržala dekarbonizacija) zajedno sa svojim prethodno mandatiranim radom oblikuju ACER-ovu agendu za naredne godine, navodi se u saopštenju.

Britanski energetske regulator nastoji smanjiti naknade za priključenje na mrežu potrošača

LONDON - Kupci električne energije ne bi platili ništa ili znatno manje za povezivanje na distributivnu mrežu prema predlozima za smanjenje računa za energiju u Velikoj Britaniji.

Energetske regulator Ofgem želi da se rekordni javni dug reši tako da se za neke kupce ukinu, ili smanje stalni troškovi, fiksni troškovi koji se dodaju povrhu računa za pokrivanje priključka na mrežu.

Naknade su se skoro udvostručile od 2019. i čine oko 20% računa kupaca.

Dug za energiju u Velikoj Britaniji dostigao je 3,82 milijarde funti (4,9 milijardi dolara) u septembru, prema Ofgemu, povećanje od 91% u dve godine.

Stalne naknade su kritikovane jer kažnjavaju ljude koji troše vrlo malo energije, a ipak plaćaju dnevnu cenu samo da bi bili povezani na mrežu. Predlozi, koji takođe uključuju više naknada za klijente koji su u dugovima, su u fazi razmatranja i stupiće na snagu sledeće zime ako budu odobreni, prenosi **Blumberg**.

Pod Ofgem-ovom gornjom cenom, fiksni troškovi su porasli za 43% od 2018. godine, a od januara 2025. koštaće domaćinstva sa dvostrukim gorivom (struja, gas) u proseku 338 funte godišnje. Naknade nesrazmerno utiču posebno na domaćinstva koja troše manje energije jer fiksni troškovi čine veći deo njihovog ukupnog računa, pojašnjava **msn.com**.

Norveška najavljuje presecanje kablova sa Evropom zbog skoka cena struje

OSLO - Reagujući na cene električne energije u zemlji koje su sredinom decembra bile šest puta veće od proseka Evropske unije, dve vladajuće stranke u Norveškoj najavile su da će pokrenuti kampanju za presecanje dva elektroenergetska interkonektora koji povezuju zemlju s Danskom, kada budu planirani za obnovu 2026. godine, prenosi **Fajnenšel Tajms**.

Manja koaliciona stranka, Stranka centra, razmatra preispitivanje sličnih energetske veza sa Velikom Britanijom i Evropom.

Uz trenutne visoke norveške cene, kritičari tvrde da bi Norveška trebalo da šalje električnu energiju iz svojih hidroelektrana u inostranstvo samo nakon što je osigurala niske cene kod kuće, kao što je bio slučaj decenijama ranije.

Veliki deo proizvodnje električne energije u Norveškoj dolazi iz hidroenergije, ali oko 10% električne energije se isporučuje energijom vetra uglavnom s kontinenta. Nedavno je došlo do nedostatka vetra u Nemačkoj i Severnom moru, uz niske temperature u Norveškoj.

Dakle, kada cene električne energije u EU skoče, kao što su nedavno učinili, ovaj šok cena se prelijeva na Norvešku.

Cena električne energije u najjužnijem delu zemlje porasla je na preko 13 kruna (1,12 eura) po kilovat satu u najskupljem satu, uključujući najam mreže i naknade. Poređenja radi, prosek EU za prvu polovinu 2024. bio je 0,1867 eura po kWh.

O predlogu za ukidanje kablova raspravljalo se na nacionalnoj konvenciji u aprilu, obećali su iz Laburističke stranke.

Ministarski savet Energetske zajednice ubrzava integraciju s tržištem električne energije EU

BEČ – Ministarski savet Energetske zajednice (EnZ) usvojio je 12. decembra prvu listu projekata od interesa za Energetsku zajednicu i pozvao operatore prenosnog sistema zemalja Zapadnog Balkana da nastave pripreme za spajanje tržišta električne energije inicirane Zajedničkom deklaracijom o regionalnoj koordinaciji.

Reč je o šest projekata:

- povećanje kapaciteta dalekovoda Trebinje (BiH) – Perućica (Crna Gora)
- deonica Transbalkanskog koridora Bajina Bašta (Srbija)-Višegrad (BiH)/Pljevlja (Crna Gora)
- jačanje interkonekcije između Moldavije i Ukrajine
- završetak mreže dalekovoda u Albaniji
- rekonfiguracija mreže i novi dalekovod između Albanije i Kosova*
- skladište energije snage 225 MW u Ukrajini.

Vrednost projekata je 445 miliona evra.

Prema dogovoru sa sednice Ministarskog saveta, članice Energetske zajednice trebalo bi najkasnije do sredine sledeće godine da predlože model oporezivanja emisija ugljen-dioksida koji nameravaju da uvedu, s tim da prema očekivanjima Sekretarijata EnZ bude usvojen do kraja 2025., prenosi portal **BGEN**.

Na sastanku su predstavljeni rezultati Finalne analize uticaja opcija za uvođenje regionalnog sistema za trgovinu emisijama u ugovornim stranama. Analiza je važna za razgovore o oporezivanju CO2 koje je u skladu sa perspektivama ulaska članica Energetske zajednice u Evropsku uniju.

Artur Lorkovski, direktor Sekretarijata Energetske zajednice, rekao je da je ovo ključna tema za Energetsku zajednicu, kao i da je na Savetu Evropska komisija predstavila rezultate analize uvođenja nekoliko opcija za oporezivanje CO₂.

Biće revidirana i Mapa za dekarbonizaciju

Ministri su odlučili da se sastanu opet sredinom sledeće godine kako bi doneli odluku o najboljoj opciji, izjavio je Lorkovski, i dodao da očekuju da se konačna odluka o porezu na CO₂ donese do kraja sledeće godine.

Članice, kako se navodi u zaključcima Saveta, bi trebalo da definišu svoje stavove o Finalnoj analizi i da Evropskoj komisiji i Sekretarijatu saopšte model oprezivanja emisija koji podržavaju, i to do održavanja Neformalnog ministarskog saveta, koji je obično sredinom godine.

Neformalni ministarski savet bi zatim trebalo da zatraži nacrt revidirane Mape za dekarbonizaciju, koji će uključivati klimatsku neutralnost do 2050. kao obavezu za članice, i koji bi trebalo da bude usvojen na sledećem Ministarskom savetu 2025.

Ministarski savet je kao prvi korak pozdravio Zajedničku deklaraciju o regionalnoj koordinaciji između operatora prenosnog sistema na Zapadnom

Balkanu kojom su predloženi principi regionalne saradnje uključujući predlog alternativne konfiguracije regiona za izračunavanje kapaciteta (CCR) na Zapadnom Balkanu u skladu sa propisima Energetske zajednice.

Savet je naglasio da je podnošenje Plana integracije operatora za spajanje tržišta (eng. Market Coupling Operator Integration Plan – MCO IP) suštinski preduslov da bi se omogućilo spajanje dan unapred i unutardnevnih tržišta (eng. SDAC i SIDC).

Članice Energetske zajednice i EU zemlje su pozvane da ubrzaju saradnju na finalizaciji Plana kako bi ga završile što pre, a najkasnije do januara 2025, navodi se u zaključcima.

Ministarski savet je naglasio važnost transpozicije Paketa za integraciju električne energije kao ključnog koraka ka integraciji tržišta ugovornih strana u EU i pozvao na završetak usvajanja u prvom kvartalu 2025.

Novi evropski komesar za energetiku Dan Jorgensen, koji je prvi put prisustvovao Ministarskom savetu, istakao je da ovaj Paket pruža jedinstvenu priliku da ugovorne strane uživaju u prednostima unutrašnjeg evropskog tržišta električne energije pre pristupanja EU.

Novi cilj EU za obnovljivu energiju suočava se s blokadom pronuklearnih zemalja

BRISEL – Planovi Evropske unije za novi cilj obnovljive energije naišli su 16. decembra na otpor pronuklearnih vlada, koje su nagovestile da neće podržati cilj koji isključuje atomsku energiju.

Zemlje članice EU imaju suprotne stavove o nuklearnoj energiji, a politički sporovi oko izvora energije odložili su nedavne mere EU za rešavanje visokih cena energije i tranziciju Evrope na izvore energije s niskim udelom ugljenika, piše **Rojters**.

Iako nuklearne elektrane ne emituju ugljendioksid, one stvaraju otrovni otpad, pa neke vlade i aktivisti kažu da atomska energija ne bi trebalo da bude klasifikovana kao zelena.

Planovi za postavljanje cilja EU za obnovljive izvore energije za 2040. ponovo su izazvali tenzije, nakon što je Evropska komisija ovog meseca postavila cilj kao iznenađujući dodatak izveštaju.

Francuska ministarka energetike Anjes Panije-Rinašer (Agnes Pannier-Runacher) rekla je da su ministri izrazili zabrinutost da cilj isključuje

nuklearnu energiju, na sastanku 15 zemalja u Briselu, od kojih je 12 deo pronuklearnog saveza.

"Da li je važnije imati specifičan cilj za obnovljive izvore energije... gde možete petljati u statistici, na primer, zatvaranjem nuklearnih elektrana? Ili je glavni cilj proizvodnja čiste energije bez fosila u Evropi?" rekla je na istom sastanku švedska ministarka energetike Eba Buš.

Visoki zvaničnik iz jedne zemlje EU rekao je da su vlade koje imaju dovoljno glasova da blokiraju EU da prođe cilj naznačile da neće podržati cilj koji isključuje nuklearnu energiju.

Komesar EU za energetiku Dan Jorgensen ostao je čvrst. I obnovljivi izvori energije i nuklearna energija će igrati ulogu u evropskoj energetskej politici, ali ih ne treba mešati u jednu metu, rekao je Jorgensen.

"Mislim da moramo zadržati definicije koje već imamo u našem cilju obnovljivih izvora", rekao je on na konferenciji za novinare.

Kripto-rudarstvo pokreće energetska tranziciju Evrope tokom krize – Forbes

LONDON – Rudarenje kriptovalutama, koje se često kritikuje zbog svoje potrošnje energije, postaje iznenađujući saveznik u energetske tranziciji Evrope, piše magazin **Forbes** (Forbes).

Kako se kontinent suočava s energetske krizom i usvaja strožije propise, rudarenje kriptovaluta dokazuje svoju fleksibilnost i korisnost. Pomažući u stabilizaciji mreža, korišćenjem viška energije i integracijom s obnovljivim izvorima, ova tehnologija postaje neočekivani i vitalni deo energetske razgovora.

Nemačka, poznata po svom inženjeringu, predvodi projekte koji spajaju rudarenje kriptovaluta sa održivim praksama, nudeći uvid u njegov transformativni potencijal.

Evropska energetska kriza

Evropska energetska kriza, pogoršana geopolitičkim tenzijama i rastućim troškovima energije, naterala je kontinent da preispita svoj pristup potrošnji energije. Obnovljivi izvori energije poput vetra i sunca sada čine 59,7% javne proizvodnje električne energije u Nemačkoj. Međutim, povremena priroda obnovljivih izvora energije predstavlja izazove za stabilnost mreže.

Evropsko udruženje bitkoin energije (European Bitcoin Energy Association), osnovano 2023. godine, istražuje rudarenje bitkoina (prva kriptovaluta osnovana 2009. godine) kao jedinstveno rešenje za izazove s kojima se suočava energetska infrastruktura EU. Rejčel Gejer (Rachel Geyer), predsednica EBEA-e, objašnjava: "Rudari bitkoina mogu se isključiti kada cene struje porastu i uključiti se kada cene padnu, što ga čini idealnim partnerom za stabilizaciju mreža."

Za razliku od data centara za kompanije poput Amazona ili Fejsbuka, rudari bitkoina su vrlo fleksibilni, što im omogućava da deluju kao potrošači energije koji reaguju. Ova prilagodljivost nadopunjuje proizvodnju obnovljive energije i olakšava pritisak na preopterećene mreže, prenosi Forbes.

Novi evropski komesar želi da EU prekine sve energetske veze sa Rusijom

BRISEL - Novi evropski komesar za energetiku Dan Jorgensen smatra svojim glavnim prioritetom izradu plana koji bi vodio prekidanju svih "energetskih veza" između Evropske unije i Rusije.

U intervjuu za **Politico**, on je rekao da će napraviti

"opipljivu mapu puta koja će uključivati efikasne alate i sredstva za rešavanje preostalog dela problema".

Prema rečima novog evropskog komesara, njegov plan će se fokusirati „pre svega na gas, ali i na naftu i nuklearnu energiju“.

Rekao je da će plan stići u prvih 100 dana od njegovog preuzimanja dužnosti (do sredine marta).

Evropska unija je već uvela potpunu zabranu izvoza uglja i nafte iz Rusije pomorskim putem, dok je svoju zavisnost od uvoza ruskim gasovodima smanjila za oko dve trećine, piše Politico.

„Moramo imati na umu da ne bismo mogli da smanjimo zavisnost od Rusije bez energije iz... SAD“, rekao je Jorgensen.

Zašto Evropa ne može da odbaci naviku na rusku energiju?

LONDON - Mnogi evropski uvoznici gasa, nafte i uglja odustali su od Rusije u korist alternativnih izvora, ali Evropljani sada plaćaju više za svoju energiju, a neke od njenih industrija koje su više gladne energije bore se da ostanu globalno konkurentne, pa je cilj Evropske unije da prekine zavisnost od ruskih fosilnih goriva do 2027. teško ostvariv, piše **Blumberg**.

Nemačka i druge evropske zemlje su poslednjih godina počele prelaz na energiju vetra i sunca, ali dovodni ruski gas ostao je zgodna, pristupačna opcija za generiranje bazne električne energije potrebne kada vetar ne duva i sunce ne sija.

Uvoz ruskih fosilnih goriva u Evropsku uniju iznosio je oko milijardu dolara mesečno na kraju 2023., što je pad sa visokih 16 milijardi dolara mesečno početkom 2022., prema Brugelovom istraživačkom centru u Briselu.

Većina tog preostalog uvoza bio je prirodni gas. Rusija je i dalje činila 15% ukupnog uvoza gasa u EU 2023. godine, iza Norveške i SAD sa 30% i 19% respektivno, a ispred zemalja Severne Afrike sa 14%, prema podacima Evropske komisije.

Evropski kupci Rusije često su bili zaključani u „čeličnim“, dugoročnim ugovorima iz kojih se nije lako izvući. Prelazak može biti skup jer se očekuje da

će raspoložive zalihe na globalnom tržištu gasa ostati nedovoljne još najmanje godinu dana, sve dok se ne pojavi novi talas snabdevanja iz zemalja izvoznica kao što su SAD i Katar. Dobar deo gasa dostupnog za uvoz u Evropu upijaju zemlje koje su poslednjih godina zatvorile svoje elektrane na uglalj i nuklearne elektrane.

Velike kompanije iz Slovačke i Mađarske zalažu se za dogovor koji će omogućiti nastavak tranzita gasa kroz Ukrajinu 2025. godine, nakon što sadašnji sporazum između Moskve i Kijeva istekne. Druge velike evropske korporacije i dalje imaju dugotrajna ulaganja u rusku energiju koja nerado napuštaju. Francuska TotalEnergies i dalje je deoničar gigantskog projekta Yamal LNG na ruskom Arktiku. Nastavljen je cevovodni uvoz ruske sirove nafte i kopnene isporuke nekih nedozvoljenih naftnih derivata, iako u daleko manjim količinama nego ranije. Još uvek ne postoji zabrana naftnih derivata proizvedenih u rafinerijama izvan Evrope koje koriste rusku naftu, kao što je Turska.

Verovatno je da deo ruske sirove nafte nađe put u Evropu nakon što je kupe posrednici u drugim zemljama i pomešaju sa zalihama drugog porekla.

Dok je smanjena potražnja u inostranstvu sada glavni izazov za mnoge nemačke proizvođače, skupa energija ostaje jedan od razloga zašto se kompanije kao što su Volkswagen AG i BASF SE muče.

Domaćinstva pogođena rastućim računima za energiju pronašla su načine da smanje potrošnju. Ali za mnoge, dodatni trošak uzrokuje prave poteškoće. Skoro 11% građana EU nije bilo u stanju da održi svoje domove dovoljno toplim 2023. godine, prema priznanju Evropske komisije.

Evropa: Kako koja zemlja proizvodi električnu energiju?

BRISEL - Evropska unija više ne proizvodi struju na način na koji je to radila pre dve decenije.

Prema podacima analitičke firme EMBER, u 2023. godini, obnovljivi izvori imali su najveći udeo u proizvodnji električne energije u Evropi u celini sa 35%, zatim fosilna goriva sa 32% i nuklearna energija sa 23% (sa 32% u 2020.). Proizvodnja električne energije iz uglja pala je na 12% (sa 30% u 2020.).

Glavni izvori proizvodnje el. energije po zemljama

U procentima – 2023.

Obnovljivi Nuklear. Fosilna goriva

Izvor: EMBER

Uprkos klimatskim obavezama Evrope, nekoliko zemalja, uključujući Italiju, Nemačku i Veliku Britaniju, i dalje se u velikoj meri oslanjaju na gas za proizvodnju električne energije.

Ranije ove godine, Nemačka je najavila planove za izgradnju novih gasnih elektrana spremnih za vodonik kako bi pomogla postepeno izbacivanje uglja do 2030. godine, što je odluka koja je izazvala kritike nekih organizacija zabrinutih zbog ekoloških implikacija.

Međutim, od plana se odustalo zbog nedostatka političke podrške nakon što je koaliciona vlada pala, pa je predlog ostao neizglasan u parlamentu, potvrdio je portparol ministarstva nemačkoj novinskoj agenciji **DPA**.

Veleprodajne cene električne energije širom Evrope i dalje su više od nivoa pre rata u Ukrajini, iako su značajno pale u odnosu na vrhunac iz 2022. godine kada je sukob poremetio globalna energetska tržišta.

U novembru su cene dostigle svoj najviši nivo u poslednjih nekoliko meseci, odražavajući stalne oscilacije tržišta.

eurelectric

Prema Kilijanu O'Donoghueju, direktoru politike u Eurelectric-u, evropskom udruženju kompanija niz oblasti električne energije, trenutni problemi rezultat su nedostatka mreže, nedostatka fleksibilnosti i nedostatka skladišta u sistemu.

"Ali vidimo dobar napredak u pogledu cena. Mislim da ćemo u budućnosti, kako budemo imali više obnovljivih izvora energije u sistemu, videti neku vrstu daljeg smanjenja cena i takođe manje volatilnosti u sistemu", zaključio je on.

Obnovljivi izvori pokrili 24,5% potrošnje energije u EU 2023. godine – Eurostat

BRISEL - U 2023. godini, 24,5% bruto finalne potrošnje energije u EU dolazilo je iz obnovljivih izvora, što je za 1,4 % više u odnosu na 2022., objavljeno je na portalu **Eurostata**. To je 18% manje od ispunjenja cilja za 2030. (42,5%), što bi zahtevalo prosečno godišnje povećanje od 2,6% od 2024. do 2030. godine, navodi se u informaciji.

Švedska je zauzela prvo mesto među zemljama EU, sa dve trećine (66,4%) njene bruto finalne potrošnje energije iz obnovljivih izvora u 2023. Sledi Finska sa 50,8%, dok je Danska na trećem mestu sa 44,9%.

Najmanje udele obnovljivih izvora energije zabeležili su Luksemburg (11,6%), Belgija (14,7%) i Malta (15,1%).

Švedska pojačava kritike Berlina zbog svađe oko cene energije

STOKHOLM - Nemačka bi trebalo da podeli svoju zonu cena električne energije i dozvoli da sredstva EU idu za nuklearne elektrane, izjavila je 16. decembra švedska ministarka energetike Eba Buš, nadovezujući se na spor oko energetske politike s Berlinom, prenosi **Euractiv**.

"Nemačka je blokirala mogućnost finansiranja izgradnje nove energije bez fosila u EU", rekla je Buš uoči sastanka ministara energetike u Briselu.

"Jedna je stvar da Nemci ne žele nuklearnu energiju za sebe, a druga je da spreče druge zemlje da pristupe tim fondovima", objasnila je ona

Izjava dolazi nakon ranijeg napada .na Nemačku, kada je rekla da je "besna" na Berlin zbog njegovog embarga na nuklearnu energiju, što je, kako je rekla, doprinelo rekordnom rastu cena energije.

Njena prošlonedeljna kritika odnosila se i na odbijanje Nemačke da se povinuje pozivima EU da svoju zemlju podeli na različite zone cena električne energije.

Uprkos veličini, Nemačka nudi istu cenu električne energije u celoj zemlji, dok Šveđani plaćaju na osnovu toga gde žive. Regulator EU ACER preporučio je svojevremeno da Berlin treba da donese sličnu podelu, o čemu se trenutno vodi žestoka debata.

„Mi bismo voleli da Nemačka uvede cenovnu zonu u severnoj Nemačkoj. To bi drastično smanjilo uticaj visokih cena električne energije u Nemačkoj na Švedsku", rekla je.

Dodatnih 2,7 mlrd evra za projekte čiste energije u južnoj Evropi

BRISEL - Evropska komisija je **saopštila** da je izdvojila 2,7 milijardi evra iz Fonda za modernizaciju EU za podršku 39 projekata čiste energije u osam država članica, uključujući Sloveniju, koja se pridružila kao korisnik 2024.

Najnovija tranša zaokružuje ukupne isplate za 2024. na 5,67 milijardi evra, pokrivajući 77 projekata u 11 zemalja.

Fond za modernizaciju, finansiran prihodima iz sistema trgovanja emisijama Evropske unije (EU ETS) je od svog pokretanja 2021. godine obezbedio 15,45 milijardi evra ulaganja u projekte u energetske tranzicije.

Samo ove godine isplate su išle u Bugarsku (65 miliona evra), Hrvatsku (52 miliona evra), Rumuniju (1,956 milijardi evra) i Sloveniju (309 miliona evra), kao i u Češku, Estoniju, Mađarsku, Letoniju, Litvaniju, Poljsku i Slovačku.

Izveštaj: 6,5 milijardi dolara u zalihama uglja u američkim elektranama

VAŠINGTON – Američki proizvođači električne energije u poslednje dve godine akumulirali su ogromne količine uglja koji sada miruju u njenim deponijama - stvarajući finansijske i skladišne glavobolje kako za komunalne kompanije, tako i za rudare uglja, pokazala je nova analiza.

Elektrane na uglj u SAD imaju čak 6,5 milijardi dolara neiskorištenih zaliha uglja, koje je Institut za energetske ekonomiju i finansijsku analizu (**IEEFA**) izračunao na osnovu najnovijih podataka američke Uprave za energetske informacije (**EIA**) .

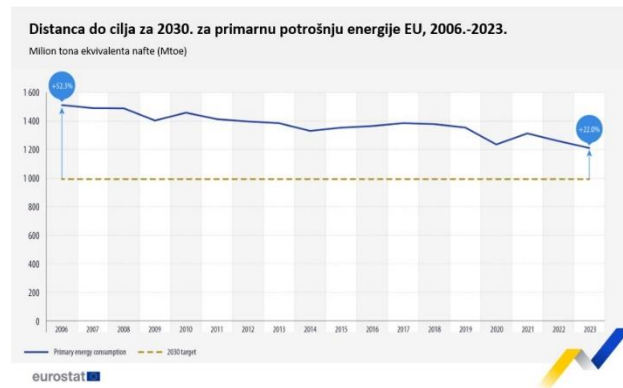
EIA navodi da su američke elektrane na uglj imale oko 138 miliona tona uglja na raspolaganju krajem novembra, a IEEFA je svoju analizu zasnovala na prosečnoj ceni uglja od 47,22 dolara po toni isporučenog američkim elektranama od januara do septembra ove godine.

IEEFA je 16. decembra saopštila da nacionalne elektrane na uglj danas sagorevaju samo oko milion tona uglja dnevno, polovinu količine koju je industrija koristila 2015. godine.

Vladini podaci pokazuju da proizvodnja na uglj čini oko 16% proizvodnje električne energije u SAD-u, što je otprilike polovina udela od pre deset godina.

Potrošnja primarne energije u EU smanjena za 4% u 2023.

BRISEL - U 2023. potrošnja primarne energije u EU dostigla je 1,211 miliona tona ekvivalenta nafte (Mtoe), što predstavlja smanjenje od 3,9% u odnosu na 2022. Podaci **Eurostata** pokazuju da je u 2023. EU nastavila da se približava cilju za 2030. od 992,5 Mtoe, sa smanjenjem jaza na 22,0%.

Finalna potrošnja energije dostigla je 894 Mtoe u 2023., što je smanjenje od 3,0% u odnosu na 2022. U 2023., finalna potrošnja energije bila je 17,2% iznad cilja za 2030. (763 Mtoe), u poređenju sa 20,8% godinu ranije.

Potrošnja primarne energije u EU 2023. bila je na najnižem nivou od 1990. (prva godina za koju su dostupni podaci). Potrošnja primarne energije dostigla je vrhunac 2006. godine na 1,511 Mtoe, kada je EU bila 52,3% udaljena od cilja.

Direktiva o energetskej efikasnosti iz 2023. godine postavlja ambiciozne ciljeve od najviše 763 Mtoe za finalnu potrošnju energije i ne više od 992,5 Mtoe za potrošnju primarne energije do 2030. (Direktiva o energetskej efikasnosti iz 2018. postavlja ciljeve na 846 i 1,128 Mtoe, respektivno).

EU je 2023. godine potrošila 894 Mtoe finalne energije. Ovo je drugi najniži nivo od 1990. godine i samo 0,3% (3 Mtoe) više od rekordno niske brojke registrovane 2020. godine.

Tramp preti carinama ako EU ne kupi više nafte i gasa od SAD-a

NJUJORK - Donald Tramp je zapretio da će uvesti carine protiv Evropske unije ako blok ne bude kupovao više nafte i gasa od Sjedinjenih Država, u najnovijem ekonomskom upozorenju novoizabranog američkog predsednika pre njegove inauguracije sledećeg meseca, prenosi **Al Džazira**.

U kratkom postu objavljenom u subotu na svojoj platformi **Truth Social**, Tramp je rekao da je poručio EU "da moraju nadoknaditi svoj ogroman deficit sa Sjedinjenim Državama kupovinom naše nafte i gasa u velikim količinama".

Tramp, koji stupa na dužnost 20. januara, već je zapretio da će nametnuti visoke carine nekim od najvećih trgovinskih partnera Vašingtona. On je prošlog meseca rekao da planira uvesti carine od 25 posto na Kanadu i Meksiko ako dve zemlje ne učine više na suzbijanju neregularnih migracija i trgovine drogom preko svojih granica sa SAD.

Tramp je takođe zapretio dodatnim carinama od 10 posto Kini, najvećem geopolitičkom rivalu zemlje.

Srećni praznici!

Dušan Daković

Urednik Biltena AERS